

บทที่ 5 สรุป

สำหรับภาพลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกเรียกว่า “ชาวเขา” ในสังคมไทยตามที่ได้วิเคราะห์ในบทที่ 2-4 ที่ผ่านมานั้น จะเห็นได้ว่ามีอยู่หลายภาพหลากหลายมิติ ภาพลักษณ์แต่ละภาพต่างมีพัฒนาการ มีการเปลี่ยนแปลง การสร้างความหมายใหม่ มีการผลิตซ้ำ เพื่อเป้าหมายทางการเมือง การปกครอง สังคม และเศรษฐกิจ ฯลฯ ตามแต่ผู้สร้างภาพลักษณ์คือผู้ที่มีอำนาจหรือถือครองการสร้างวาทกรรมจะต้องการสิ่งใด ซึ่งมีทั้งเป้าหมายในทางเปิดเผยและแอบแฝง อย่างไรก็ตาม กระบวนการสร้างภาพลักษณ์ต่างๆ ไม่ได้เกิดขึ้นมาอย่างลอยๆ ไม่ว่าจะเป็นในช่วงสมัยก่อน-หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ทั้งหมดล้วนมีความสัมพันธ์กับบริบททางประวัติศาสตร์และกลุ่มคนต่างๆ ในสังคมไทยไม่มากก็น้อย แต่ภาพลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นทั้งหมดนี้ล้วนเกิดขึ้นจากความรู้สึกถึงความแตกต่างระหว่าง “ตัวเรา” (ผู้บันทึกเอกสาร) กับ “ผู้อื่น” (ชาวป่า/ชาวเขา) ทั้งสิ้น วิทยานิพนธ์เรื่องนี้จึงเป็นการศึกษาตัวตน (Self) ของเรานั้นเอง

5.1 พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา”

ระหว่างทศวรรษ 2420 - 2520

การเกิดขึ้นของภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” ในสังคมไทยระหว่างทศวรรษ 2420 – 2520 หรือในรอบ 100 ปี จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระเทือนทางความคิดอย่างมากคือ การเกิดขึ้นของลัทธิจักรวรรดินิยมตะวันตก และการเกิดขึ้นของสงครามเย็น

5.1.1 พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา”

ระหว่างทศวรรษ 2420-2470

การเข้ามาของประเทศจักรวรรดินิยมไม่ได้เพียงส่งผลต่อการกำเนิดตัวตนของสยามบนแผนที่ การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง แต่ยังส่งผลทางความคิดของชนชั้นนำสยามที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ภาพลักษณ์ของ “ชาวป่า” ในสังคมไทยแต่เดิมมีความหมายทั้งในแง่ของการเป็นกลุ่มคนที่อยู่ห่างไกลจากความเจริญ และอยู่ในพื้นที่ป่า ซึ่งเป็นการเรียกตามสภาพทางนิเวศวิทยา แต่ความเป็นป่านี้ก็เพียงความรู้สึกของความแตกต่างระหว่าง “ชาวเมือง” กับ “ชาวป่า” ที่อยู่คนละสภาพพื้นที่ทั้งในทางความคิดและกายภาพเท่านั้น

แต่เมื่อระบบคิดของชาวตะวันตก (ยุโรป) พร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลงระเบียบความคิดของโลกที่วัดระดับความเจริญของมนุษย์เป็นเส้นตรงอย่างเป็นลำดับขั้นภายใต้ “ลัทธิดาร์วินทาง

สังคม" ภาพลักษณ์ของ "ชาวป่า" จึงเกิดความเปลี่ยนแปลง วิธีการอธิบายตามตำนานปรัมปราที่เน้นความเป็นพี่น้องระหว่างเผ่าพันธุ์ถูกลดความสำคัญลง "ชาวป่า" ถูกจัดลำดับชั้นในสายวิวัฒนาการทางสังคมอยู่ในขั้นต่ำเป็นกลุ่มชนที่ ถูกเรียกว่าพวกป่าเถื่อนทั้งในทางความคิด สติปัญญา วิวัฒนาการของร่างกาย ฯลฯ ในขณะที่ชนชั้นนำสยามที่เป็นชาวสยาม/ไทยจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของตนเองอยู่ในขั้นสูงสุดของสายวิวัฒนาการทางสังคมในตำแหน่งศิวิไลซ์ เพื่อให้ตนเองสามารถก้าวสู่ระเบียบโลกใหม่ และรู้สึกถึงความชอบธรรมในการปกครอง และสามารถควบคุมกลุ่มชนต่างๆ ในขอบเขตรัฐชาติสมัยใหม่ที่ก่อตัวขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธงชัย วินิจจะกุล, 2546ก, 2546ข)

ตลอดระยะเวลา นับตั้งแต่ทศวรรษ 2420-2440 ชนชั้นนำสยามผลิตงานเขียนเกี่ยวกับชาติพันธุ์เพื่อสำรวจกลุ่มชนต่างๆ ซึ่งสัมพันธ์กับปัญหาพรมแดนของสยาม และอำนาจของสยามจากกรุงเทพฯ ที่แผ่ไปทั่วทุกภูมิภาค ใน พ.ศ.2455 มีการใช้คำว่า "ชาวเขา" ขึ้นเป็นครั้งแรกด้วยการรับคำมาจากอังกฤษที่ปกครองพม่า ในไม่ช้าได้ถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายทั้งในระดับของส่วนกลางและภูมิภาค

งานสยามรัฐพิธีภัณฑ์ถือเป็นตัวอย่างอันเป็นรูปธรรมที่ดี ซึ่งสะท้อนถึงการแสดงความศิวิไลซ์ (ความเจริญ) ของชนชั้นนำสยาม และความยิ่งใหญ่ของชนชั้นนำสยามที่สามารถปกครองกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ได้ ซึ่งเป็นการเลียนแบบการจัดมหกรรมของชาวตะวันตกที่แสดงถึงศักดิ์ตาในการครอบครองดินแดนอาณานิคมทั่วโลก โดยมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เป็นเครื่องยืนยันถึงการมีศักดิ์ (ธงชัย วินิจจะกุล, 2546ข)

ความศิวิไลซ์ของชนชั้นนำสยามที่กรุงเทพฯ ยังสามารถเห็นได้จากการเสด็จเสียบมณฑลพายัพของรัชกาลที่ 7 โดยเฉพาะที่นครเชียงใหม่ ซึ่งได้มีกระบวนแห่ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ มาแสดงต้อนรับ ซึ่งได้สะท้อนถึงลำดับความสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ และในขณะเดียวกัน กระบวนแห่เหล่านี้ยังแสดงให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่สังคมในเวลานั้นรับรู้เป็นอย่างดี

ภาพลักษณ์ของ "ชาวป่า/ชาวเขา" ในสังคมไทยเวลานี้เกิดขึ้นจากกลวิธีในการสร้างภาพแทนความจริงไม่ว่าจะเป็นการแยกข้าว การตั้งลักษณะเด่น การทำให้สุดขีด ผสมกับอคติทางชาติพันธุ์และวาทกรรมที่เกิดจากแนวคิดวิวัฒนาการทางสังคม ภาพลักษณ์ต่างๆ จึงมักเป็นภาพลักษณ์ในเชิงลบ เป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงความต่ำต้อยกว่า เช่น ภาพลักษณ์ของความสกปรก ล้าหลัง ด้อยสติปัญญา ฯลฯ การนับถือผีของ "ชาวป่า/ชาวเขา" จึงถูกตีความว่าเป็นความงมงายไร้เหตุผล เพราะปราศจากเหตุผลแบบวิทยาศาสตร์

ไม่เพียงเท่านั้น ในกระบวนการจัดจำแนกและจัดระเบียบพื้นที่ทางชาติพันธุ์ ชนชั้นนำสยามได้พยายามค้นหาอัตลักษณ์หรือแก่นแท้ของตนเอง ผ่านการจัดจำแนกทางชาติพันธุ์

ภาษาศาสตร์ และประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างประวัติศาสตร์ของชนชั้นนำสยามให้เกิดขึ้น ซึ่งเกิดจากบริบทของการสร้างรัฐชาติสมัยใหม่และแนวคิดชาตินิยมที่ก่อตัวขึ้น ชนชั้นนำสยามมองศาสตร์ต่างๆ ของชาวตะวันตกในฐานะของเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ทำให้ชาวสยามค้นพบตัวตนของตนเอง คือ ความเป็นไทย ทว่าในกระบวนการค้นหารากเหง้าของตนนี้เองได้ค่อยๆ สร้างพรมแดนแบ่งแยกระหว่างชาวสยาม/คนไทยออกจาก “ชาวป่า/ชาวเขา” คือเป็นการแบ่งแยก “ตัวเรา” ออกจาก “คนอื่น” โดยหลงลืมว่า ประเทศสยามนั้นก่อร่างสร้างตัวมาจากกลุ่มชนที่มีที่มาหลากหลายและปฏิสัมพันธ์เกื้อกูลซึ่งกันและกันโดยตลอด

5.1.2 พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา”

ระหว่างทศวรรษ 2480-2520

ภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนเมื่อเข้าสู่ทศวรรษ 2500 เพราะมีภาพลักษณ์หลากหลายขึ้น และมีการนิยามว่ากลุ่มชาติพันธุ์ใดเป็น “ชาวเขา” แต่สิ่งที่ตามมาคือภาพลักษณ์ต่างๆ ได้ถูกมองว่าเป็นภาพแทนความจริง ซึ่งก่อให้เกิดปฏิบัติการต่างๆ ตามมามากมาย

ในระยะแรกการใช้คำว่า “ชาวเขา” โดยทั่วไปในช่วงทศวรรษ 2490-2500 ยังนิยมใช้คำว่า “ชาวป่าชาวเขา” ควบคู่กันอยู่ เพื่อสื่อถึงความล้าหลังและสภาพพื้นที่อยู่อาศัย จนกระทั่งใน พ.ศ. 2502 “คณะกรรมการสงเคราะห์ชาวเขา” ได้ก่อตั้งขึ้น ทำให้คำว่า “ชาวเขา” ได้ถูกใช้เป็นภาษาทางการและแพร่หลายไปในสังคมไทยอย่างรวดเร็ว เพราะถือเป็นคำมาตรฐาน อย่างไรก็ตาม สำนักในเรื่องความล้าหลังทางสังคมภายใต้แนวคิดวิวัฒนาการทางสังคมพบว่ายังคงมีอิทธิพลทางความคิดอยู่

ภายใต้บรรยากาศของสงครามเย็น สงครามโฆษณาชวนเชื่อที่ใช้สื่อสาธารณะในรูปแบบที่หลากหลายมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อทำลายฝ่ายตรงข้ามได้สร้างภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” ให้เป็นกลุ่มที่พร้อมเสมอที่จะเข้าร่วมมือกับคอมมิวนิสต์เพื่อทำลายความมั่นคงของชาติ ภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” จึงกลายเป็นศัตรูของชาติ การเกิดขึ้นของภาพลักษณ์นี้ได้มีความสัมพันธ์กับเหตุผลหลายประการ แต่ที่สำคัญคือ แนวคิดชาตินิยมที่เน้นเชื้อชาติไทยที่ฝังตัวแน่นอยู่ในจิตสำนึกได้สร้างความรู้สึกว่า “ชาวเขา” ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของประเทศ ทำให้สื่อถึงความไม่จงรักภักดีต่อชาติ (Pickering, 2001) ภาพลักษณ์นี้ยังส่งผลทางความคิดที่ทำให้เชื่อว่า “ชาวเขา” จะทำลายสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ทำให้ “ชาวเขา” ถูกมองว่าเป็นศัตรู

ในด้านของชาติ ภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” ถูกสื่อถึงการเป็นกลุ่มชนที่ไม่จงรักภักดีต่อชาติ เพราะมีโอกาสเข้าร่วมกับคอมมิวนิสต์ ซึ่งนำไปสู่ปฏิบัติการของวาทกรรมอย่างรุนแรง เช่น การทิ้งระเบิดหมู่บ้าน การอพยพ “ชาวเขา” ลงมาในนิคมและศูนย์อพยพที่ไม่เอื้อต่อการดำรงชีพ กลุ่มของ “ชาวเขา” ที่ปลูกฝิ่นเป็นเป้าหมายหลักของรัฐบาลและมีภาพลักษณ์ในทางลบอย่างที่สุด ชาว

มังเป็นกลุ่มที่รับเคราะห์หนักที่สุด เพราะมีภาพลักษณ์ของนักปลุกผีที่รัฐสั่งห้าม มีภาพลักษณ์ของการเป็นนักรบอันเป็นผลมาจากการค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ ชาวมังบางกลุ่มในลาวได้เป็นคอมมิวนิสต์จึงทำให้เกิดความสงสัยชาวมังในเมืองไทยไปด้วย

แต่จากภาพลักษณ์นี้รัฐจึงได้สร้างแผนการปลุกจิตสำนึกของความเป็นชาติ เกิดนโยบายรวมพวก ซึ่งก็คือความพยายามในการกลืนชาติหรือทำให้ “ชาวเขา” สูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมลง เกิดคำว่า “ชาวไทยภูเขา”

ในด้านของศาสนา “ชาวเขา” ถูกสร้างให้มีภาพลักษณ์ของการนับถือผีในความหมายของการเป็นพวกที่มมายุไร้เหตุผล ไม่มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ เปรียบเสมือนกับความว่างเปล่า ดังนั้น อาจทำให้คอมมิวนิสต์สามารถครอบครองจิตใจของ “ชาวเขา” ได้

ในด้านของสถาบันพระมหากษัตริย์ได้รับอิทธิพลจากวาทกรรมว่า “ชาวเขา” เป็นคอมมิวนิสต์ ทำลายความมั่นคงของชาติ เป็นกลุ่มชนที่ตัดไม้ทำลายป่าเช่นกัน สถาบันพระมหากษัตริย์จึงได้ดำเนินการกับ “ชาวเขา” โดยตรง เช่น การก่อตั้ง “โครงการหลวง”

ภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” กับการเป็นคอมมิวนิสต์นี้เป็นผลมาจากกระบวนการสร้างภาพแทนความจริงที่เกิดขึ้นจากเหตุผลทางการเมือง “ชาวเขา” ส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกับคอมมิวนิสต์ทั้งหมดแต่รัฐบาลเหมารวมโดยไม่ได้แยกแยะให้ชัดเจน

ภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” ที่เป็นกลุ่มชนที่ล้าหลังจัดเป็นพวกป่าเถื่อนยังเป็นความต่อเนื่องทางความคิดมาจากสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งเป็นอิทธิพลของแนวคิดวิวัฒนาการทางสังคม ภาพลักษณ์ของความล้าหลังในสมัยนี้มีการเปรียบเทียบกับยุคหิน อย่างไรก็ตาม ภาพลักษณ์ของความล้าหลังนี้เมื่อวางตัวอยู่ในบริบทของการท่องเที่ยวก็ถือเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของนักท่องเที่ยว

ในทศวรรษ 2500 สมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เกิดแผนพัฒนาเศรษฐกิจขึ้น ส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” ว่าเป็นตัวถ่วงความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้แล้ว ภาพลักษณ์ของความไม่ทันสมัยแตกต่างจากเมืองหลวงได้กลายเป็นเรื่องตลก (ร้าย) ซึ่งเป็นการดูถูกดูแคลน “ชาวเขา” ซึ่งปรากฏให้เห็นได้ในนวนิยาย และยังมีภาพลักษณ์ของการเป็นกลุ่มคนที่สกปรกน่ารังเกียจอีกด้วย แต่ในวัฒนธรรมของความบันเทิง ความสกปรกได้ถูกกลบลงด้วยการนำเสนอภาพของความสวยงาม ในขณะที่เดียวกันวัฒนธรรมความบันเทิงก็ได้ทำให้ความสกปรกให้กลายเป็นเรื่องน่าตลกขบขัน ดังเช่น ละครเรื่องแก้วกลางดง

ในสมัยสงครามเย็น ความสกปรกได้ถูกสร้างความหมายร่วมกับภาวะการด้อยสุภาพอนามัย ทำให้รัฐเกรงว่า “ชาวเขา” จะเข้าร่วมกับคอมมิวนิสต์ ด้วยเหตุนี้จึงเกิดโครงการสาธารณสุขตามมามากมาย

นับตั้งแต่ทศวรรษ 2500 ภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” ไม่ได้ถูกพิจารณาเพียงแค่การเป็นกลุ่มชนที่ทำลายป่าไม้อันมีคุณค่าทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวดังเช่นในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง แต่ได้ถูกสร้าง ความหมายที่สลับซับซ้อน การทำลายป่าไม่ได้สื่อถึงการทำลายแหล่งต้นน้ำลำธาร เศรษฐกิจ และทำลายความมั่นคงของชาติ เกษตรกรรมแบบ “ไร่เลื่อนลอย” ได้ถูกประณามว่าเป็นต้นเหตุของที่ทำให้ป่าไม้ลดลง แต่การประณามทั้งหมดตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูล ที่อ่อนด้อยหลายทศวรรษ ภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” กับผืนและยาเสพติดถือเป็นภาพลักษณ์ใน ด้านลบของ “ชาวเขา” ที่รับรู้กันอยู่ในปัจจุบัน แต่เมื่อได้สืบย้อนกลับไปจะพบว่า ภาพลักษณ์นี้เพิ่ง เกิดขึ้นเมื่อ 50 ปีที่ผ่านมา

5.2 ความแตกต่างของภาพลักษณ์ “ชาวเขา” ในมิติของกลุ่มคนต่างๆ

แม้ว่าตามแนวคิดของการสร้างภาพแทนความจริงจะให้ความสำคัญกับความทรงจำร่วมของผู้คนในสังคมก็ตาม แต่จะเห็นได้ว่า ภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” ที่สังคมไทยสร้างขึ้นมีทั้ง ภาพลักษณ์ที่ผู้คนในสังคมไทยต่างมีรับรู้ร่วมกัน และในขณะเดียวกันจากความแตกต่างของ บทบาทและหน้าที่ทางสังคมของกลุ่มคนต่างๆ ก็ทำให้ภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” มีความ หลากหลาย และแต่ละคนยังมีจุดเน้นที่แตกต่างกันไป

ในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ระหว่างทศวรรษ 2420-2470 กลุ่มชนชั้นนำสยามมีส่วนต่อการสร้างภาพลักษณ์ของ “ชาวป่า/ชาวเขา” เพียงกลุ่มเดียวเป็นหลัก ทั้งนี้เพราะเป็นกลุ่ม คนที่ได้รับการศึกษา และเป็นกลุ่มของชนชั้นปกครอง ดังนั้น เป้าหมายของการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ก็คือการสำรวจเพื่อใช้ในการจัดจำแนกทางชาติพันธุ์ เพื่อใช้ในการสร้างความชอบธรรม ปกครอง และควบคุมกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ

ในขณะที่ชาวอังกฤษเช่น สมิท และแมคคาร์ธี เมื่อเปรียบเทียบกับชาวฝรั่งเศสอย่างเช่น กับตันด์ูเปต์ และ อาร์มอง กลับมีวิธีการอธิบายภาพลักษณ์เกี่ยวกับ “ชาวเขา” ที่พบเห็นด้วย ความรู้สึกที่แตกต่างกัน สมิท และแมคคาร์ธีต่างเป็นข้าราชการในสังกัดของสยามทั้งคู่ จึงมีมุมมอง เกี่ยวกับชาวสยามที่แตกต่างไป โดยไม่มีการดูถูกอย่างรุนแรง และมีความคิดเห็นในเชิงลบต่อ “ชาวป่า/ชาวเขา” ในงานเขียนไม่มากนัก แต่จะให้ความสำคัญไปกับหน้าที่การงานของตนมากกว่า

ในขณะที่ชาวฝรั่งเศส ซึ่งเข้ามาในฐานะของกลุ่มคนที่ต้องการเข้าครอบครองอินโดจีนทำให้ ต้องการค้นหาลักษณะเด่น (อัตลักษณ์) หรือแก่นแท้ของ “ชาวป่า” มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ภาพลักษณ์ของ “ชาวป่า” จึงปรากฏว่าเป็นภาพที่แปลกประหลาด และมีการดูถูกอยู่เสมอ

ในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ด้วยกลุ่มคนที่เข้ามามีบทบาทในการสร้างภาพลักษณ์ มีอยู่หลายกลุ่มทำให้ภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” มีความหลากหลายตามมา ผลจากการศึกษา

พบว่า สามารถแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่มหลักๆ คือ กลุ่มคนของภาครัฐ และกลุ่มคนของประชาชนที่มีส่วนสร้างภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา”

กลุ่มของฝ่ายรัฐบาลเช่นทหาร ตำรวจ ข้าราชการมักให้ความสำคัญกับปัญหาด้านความมั่นคงของชาติเป็นหลัก ภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” จึงถูกมองว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งมีแนวคิดชาตินิยมเป็นแรงผลักดัน

ในส่วนของกลุ่มพระสงฆ์ได้ให้ความสนใจกับการปกป้องพระพุทธศาสนาจากคอมมิวนิสต์ด้วยจึงได้มองว่า “ชาวเขา” เป็นภัยต่อศาสนาพุทธ

ในกลุ่มของประชาชน ส่วนใหญ่ตกอยู่ภายใต้วาทกรรมที่รัฐเป็นผู้สร้างจึงแสดงออกและสร้างภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” ไปในทิศทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ โดยมีปัจจัยด้านอาชีพเป็นตัวกำหนดการสร้างภาพลักษณ์ว่าจะมีลักษณะหรือทิศทางใด เช่นนักเขียนสารคดี (เช่น ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ) ได้สร้างภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” ไปในทางสวยงาม แปลกประหลาด เพื่อสนองต่อการท่องเที่ยว

แต่ในทางกลับกันกลุ่มประชาชนเหล่านี้จะเห็นได้ว่าอุดมการณ์เบื้องหลังมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งเช่นกันต่อการกำหนดมุมมอง ดังเห็นได้จากในกรณีของกลุ่มคนที่เข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ (เช่น โชติช่วง นาดอน) จะสร้างภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” ในทิศทางที่ตรงกันข้ามกับรัฐบาล เช่น ภาพลักษณ์ที่ไม่ได้มองกลุ่ม “ชาวเขา” เป็นผู้ทำลายป่า

ดังนั้น ตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมที่กลุ่มคนบุคคลแต่ละคนยืนอยู่จึงมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการสร้างภาพลักษณ์ของ “ชาวป่า/ชาวเขา” ไม่มากนักน้อย แต่ทั้งหมดก็แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกันกับวาทกรรมกระแสหลักที่อยู่ในสังคม

ภาพลักษณ์ของ “ชาวป่า/ชาวเขา” จึงเป็นภาพที่มีความซับซ้อนอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากบทบาทและสถานภาพของกลุ่มคนต่างๆ ภาพลักษณ์แต่ละภาพจะไม่สามารถเกิดขึ้นมาได้หากไม่สัมพันธ์กับกลุ่มคน บทบาท และประสบการณ์ของกลุ่มคนต่างๆ จึงเป็นทุนทางความคิดอย่างหนึ่งที่ทำให้บริบททางประวัติศาสตร์เกิดความสำคัญขึ้นมาพอที่จะส่งผลต่อการสร้างภาพแทนความจริงขึ้น การสร้างภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” จึงเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันในหลายระดับทั้งในระดับของปัจเจกและระดับของสังคม

จากที่กล่าวมาทั้งหมดทั้งภาพลักษณ์ในช่วงสมัยก่อนและหลังสงครามโลกครั้งที่สองต่างเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมา ปัญหาของการสร้างนี้อยู่ที่การเมืองของการสร้างภาพตัวแทนที่ทำให้ภาพลักษณ์ทั้งหมดมีสภาพเป็นความจริงเป็นธรรมชาติ จนบางครั้งได้เกิดปฏิบัติการที่รุนแรงขึ้นทั้งๆ ที่ตั้งอยู่บนฐานของข้อมูลที่อ่อนด้อย แต่นอกเหนือจากการมองว่าภาพลักษณ์เหล่านี้เป็นภาพในด้านลบหรือภาพด้านบวกแล้ว ภาพลักษณ์เหล่านี้สามารถวิเคราะห์ออกได้สองประการกล่าวคือ ด้านหนึ่ง ภาพลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นเกิดจากความต้องการอย่างแท้จริงเพื่อสนองตอบต่อเป้าหมาย

บางประการเช่น ภาพลักษณ์ของความสวยงาม แปลกประหลาดถูกสร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อการท่องเที่ยว ในอีกด้านหนึ่ง ภาพลักษณ์ถูกสร้างขึ้นจากบริบททางประวัติศาสตร์ที่แวดล้อม เช่น ภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” ก็กับการเป็นคอมมิวนิสต์ เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ เป็นต้น ภาพลักษณ์นี้จึงเป็นภาพลักษณ์ที่สังคมไม่ต้องการ และพยายามกีดกันออกไป บริบทแต่ละเรื่องจะถูกกลุ่มคนแต่ละกลุ่มดึงออกมาใช้ และในขณะเดียวกันกลุ่มคนแต่ละกลุ่มก็ตกอยู่ภายใต้วาทกรรมซึ่งส่งผลต่อการเลือกดึงบริบทบางเรื่องออกมาอธิบายและสร้างเป็นภาพลักษณ์ขึ้น

อย่างไรก็ตาม ภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นมาทั้งหมดก็เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน วาทกรรมมีส่วนต่อการสร้างภาพลักษณ์ของ “ชาวเขา” ซึ่งทำให้เกิดการสร้างภาพลักษณ์โดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว